

มาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สิน และกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี¹

วุฒิพงศ์ วงษ์รีย²

งานค้นคว้าอิสระนี้มุ่งศึกษามาตรการระงับธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา ความหมาย หลักการเกี่ยวกับกฎหมายและมาตรการเกี่ยวข้อ โดยเฉพาะพระราชกำหนดป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ.2566 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2568) มาตรา 7 ที่กำหนดให้อำนาจสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการกิจการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินได้ทันที ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนทอดต่อ ๆ มา จากการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาการระงับธุรกรรมที่มีการตีความและใช้ดุลพินิจเกินกว่าอำนาจของพนักงานสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ ยังรวมถึงการอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ที่เกินกว่าความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับและระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมกับการพิจารณาและสอบสวน อีกทั้งความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่กำกับดูแลตามพระราชกำหนดฯ ฉบับดังกล่าว โดยศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการระงับธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 7 และ มาตรา 8/5 (8) เพื่อให้การระงับการทำธุรกรรมทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชกำหนดฯ คือความรวดเร็ว และการสกัดกั้นความเสียหายจากการหลอกลวงทางออนไลน์ แต่ก็จะต้องไม่กระทบถึงสิทธิของบุคคลอื่น โดยการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องปรามแต่ไปจำกัดสิทธิของบุคคลเกินส่วนอันเป็นการละเมิดสิทธิในการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของตน

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง มาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์ ดร.พิรพงศ์ จงไพศาลสกุล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์สุเมธ จานประดับ ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิ สิริพิทุรกรรมกร

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) ได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมโลกเป็นอย่างมาก³ ทำให้การเชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกัน อย่างไม่พร้อมแต่นำมาซึ่งนวัตกรรมและโอกาสใหม่ ๆ ให้กับประเทศและประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ สร้างช่องว่างและปัจจัยอันก่อให้เกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “อาชญากรรมทางเทคโนโลยี (Cybercrime)” ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่มุ่งเป้าไปที่ระบบการเงินของประชาชน และสร้างความเสียหายทาง เศรษฐกิจอย่างมหาศาลไม่ว่าทั้งบุคคล องค์กร และประเทศชาติ⁴

อาชญากรรมทางเทคโนโลยี หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นความผิดทางอาญามีเครื่องมือในการ กระทำความผิดเป็นคอมพิวเตอร์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือระบบสารสนเทศ อันเป็นเป้าหมายหลักของการ กระทำความผิดนั้น ๆ โดยมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดความเสียหายและแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และ ละเมิดสิทธิของบุคคล ซึ่งกำหนดอยู่ในบทนิยามของ อนุสัญญาว่าด้วย อาชญากรรมไซเบอร์ (Convention on Cybercrime) หรือที่รู้จักกันในชื่อ อนุสัญญาบูดาเปสต์ (Budapest Convention)⁵ และมีรูปแบบอาชญากรรม ทางเทคโนโลยีที่ซับซ้อนและมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น การหลอกลวงออนไลน์ แก๊งคอลเซนเตอร์ การส่งลิงก์ หรือยูอาร์แอลปลอม ล้วนมีจุดประสงค์ที่สำคัญ คือการได้มาซึ่งผลประโยชน์ ทางการเงิน อีกทั้งเส้นทางการเงินที่ได้จากการทำความผิดเหล่านี้มักถูกจำหน่ายโอนไปอย่างรวดเร็ว โดยอาศัยผ่านช่องทางดิจิทัล “บัญชีเงินฝาก” ไม่ว่าจะเป็นของผู้กระทำความผิดเองหรือบัญชีที่โดนหลอกให้ มาเปิดบัญชีเพื่อใช้ในการกระทำความผิด “บัญชีม้า” เพื่อปกปิดเส้นทางการเงินทำให้การติดตาม อายัด และ นำกลับมาคืนให้กับผู้เสียหาย ซึ่งกระบวนการและวิธีปฏิบัติตามที่กฎหมายของประเทศไทยยังไม่ครอบคลุม และชัดเจน⁶ ในการแก้ไขปัญหาทำให้รัฐบาล ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและเร่งด่วนของผลกระทบดังกล่าว จึงได้ตราพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ขึ้นมาเพื่อ เป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้

³ World Bank, **Information and Communication Technologies (ICT)** [Online], Available URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/digital/overview>, 2025 (April, 21).

⁴ คณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ, “ประกาศคณะกรรมการรักษาความมั่นคง ปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ เรื่อง นโยบายและแผนปฏิบัติการว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (พ.ศ. 2565 - 2570),” (09 ธันวาคม 2565), หน้า 7.

⁵ The Council of Europe, อนุสัญญาบูดาเปสต์ (Budapest Convention) [Online], Available URL: <https://www.coe.int>, 2001 (November, 23).

⁶ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, (2565), รายงานสถิติอาชญากรรมออนไลน์, ปีงบประมาณ พ.ศ.2565-2566, (กรกฎาคม, 29).

ประกอบธุรกิจระงับการทำธุรกรรมทางการเงินที่ต้องสงสัยได้ทันที เมื่อมี “เหตุอันควรสงสัย” รวมถึงเพิ่มบทบาทและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้ให้บริการโทรคมนาคม เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น⁷ ถึงแม้จะมีพระราชกำหนดฯ ดังกล่าวออกมาบังคับใช้แล้ว การดำเนินการในทางปฏิบัติยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบัญญัติกฎหมายมาบังคับใช้เพื่อให้อำนาจองค์กรในการกำกับดูแลขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการพิจารณาถึงเหตุอันควรสงสัย และรูปแบบกลไกการกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำคัญที่สุดคือการสร้างสมดุลระหว่างความรวดเร็วเพื่อสกัดกั้นความเสียหายและการคุ้มครองสิทธิของผู้บริสุทธ์ (ผู้ถูกกล่าวหา) ที่มีได้กระทำความผิดแต่ถูกระงับธุรกรรมบัญชีเงินฝากหรือบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นการเบิกถอนเงินในบัญชี และการทำธุรกรรมทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหาอื่น ๆ ทำให้เกิดผลกระทบในการดำเนินชีวิตของผู้ถูกกล่าวหาและรวมตลอดถึงครอบครัว อีกทั้งการประกอบธุรกิจและกิจการของผู้ถูกกล่าวหา และยังมีผลกระทบไปถึงผู้รับ โอนทอดต่อ ๆ มาจากการที่ผู้ถูกกล่าวหาโอนเงินเข้าบัญชีตามมาตรา 7 บัญญัติว่า กรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการได้รับแจ้งจากผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่าได้มีการทำธุรกรรมผ่านบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังผู้รับ โอนทอดอื่น ๆ เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการผู้รับ โอนทอดทราบ และระงับการทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวทันที โดยมีได้ทำการตรวจสอบเหตุอันควรสงสัยก่อนที่จะทำการระงับธุรกรรมทางการเงิน⁸

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยเรื่องนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษา วิเคราะห์ และทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในการนำมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินมาใช้ในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ภายใต้บริบทของพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 โดยมุ่งเจาะลึกไปที่ประเด็นสำคัญว่า อำนาจตามกฎหมายที่ให้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการในการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินนั้น ทำการตรวจสอบและพิจารณาโดย “มีเหตุอันสมควร” อย่างถูกต้องและชัดเจนอย่างแท้จริงหรือไม่ ก่อนที่จะดำเนินการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินนั้น ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการใช้ดุลพินิจในการการกำระงับธุรกรรมทางการเงินต่อผู้ถูกกล่าวหา นอกจากนี้ ยังรวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมในการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับ โอนว่า ได้สัดส่วนและเหมาะสมกับความเสียหายที่แท้จริงของผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้น เพื่อป้องกันการกระทบสิทธิเกินสมควรกับผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับ โอนที่บริสุทธิ์ อีกทั้งการกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการระงับการ

⁷ พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566.

⁸ Thai PBS, ธปท. นวัตกรรม 14 ก.ย. ปรับแนวทางอายัดบัญชีบรรเทาผลกระทบประชาชน [Online], Available URL: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/356499>, 2568 (กันยายน, 13).

ทำธุรกรรมทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพิจารณาถึงอำนาจและภารกิจหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญ และความซ้ำซ้อนกันตามที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชกำหนดฯ อันจะนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะ และการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการต่อสู้กับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ก่อให้เกิด ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา ความหมาย หลักการเกี่ยวกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สิน และกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
2. เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สิน และกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
4. เพื่อศึกษาเสนอแนะแนวทางในการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

3. วิธีดำเนินการศึกษา

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงกฎหมายที่เกี่ยวกับการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดบัญชีความเหมาะสมในการอายัดบัญชี และกลไกกำกับดูแลจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ รายงานวิจัย บทความ ในวารสาร บทความในหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์รัฐบาลและเอกสารอื่น ๆ ของราชการและองค์กรระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ในเว็บไซต์ต่าง ๆ และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการศึกษา เรียบเรียงและวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ เพื่อหาข้อสรุปของการศึกษา โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลดังกล่าว ตลอดเวลาที่ศึกษา

4. ประวัติความเป็นมา ความหมาย หลักการเกี่ยวกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

4.1 ความเป็นมาของมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

จุดเริ่มต้นของการกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเริ่มต้นในช่วงทศวรรษ 1970 และ 1980 เมื่อการแพร่หลายของอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต แต่ก็ตามมาด้วยปัญหาอาชญากรรมรูปแบบใหม่ เช่น การแฮกข้อมูล ไวรัสคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นปัญหาที่เห็นได้ชัด⁹ ทำให้บางประเทศเริ่มออกกฎหมายเฉพาะ เช่น กฎหมายว่าด้วยการฉ้อโกงและการละเมิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2529 “Computer Fraud and Abuse Act” (1986) ของสหรัฐฯ ซึ่งมุ่งจัดการกับการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต¹⁰ อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลซึ่งยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น ทำให้ขาดความร่วมมือข้ามชาติและนิยามที่เป็นเอกภาพเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี อันเป็นมาตรการที่ให้ป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1990 สหประชาชาติเริ่มให้ความสำคัญกับปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จึงได้มีการประชุมสหประชาชาติครั้งที่ 8 ว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (1990) ได้หิยบายประเด็นการใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิดและเรียกร้องให้มีกรอบกฎหมายและความร่วมมือระหว่างประเทศ¹¹ ขึ้น และจุดเปลี่ยนสำคัญเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2001 เมื่อสภายุโรปออกอนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมทางไซเบอร์ (Budapest Convention on Cybercrime) เป็นสนธิสัญญาระดับนานาชาติฉบับแรก ที่มุ่งจัดการกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งอนุสัญญานี้กำหนดนิยามของอาชญากรรมทางไซเบอร์ไว้ เช่น การเข้าถึงระบบโดยไม่ได้รับอนุญาต การฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ และการโจมตีโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล รวมถึงกำหนดแนวทางสำหรับการสืบสวน การดำเนินคดี และความร่วมมือข้ามชาติ ต่อมาในปี ค.ศ. 2013 UNODC เผยแพร่เอกสารวิจัยสำคัญที่เตรียมโดยสำนักงานสหประชาชาติว่าด้วยยาเสพติดและ

⁹ Steve Morgan, **The History of Cybercrime and Cybersecurity, 1940-2020**, Cybersecurity Ventures [Online], Available URL: <https://cybersecurityventures.com/the-history-of-cybercrime-and-cybersecurity-1940-2020/>, 2024 (November, 17).

¹⁰ United States Congress, “Fraud and Related Activity in Connection with Computers,” Title 18, United States Code, Section 1030, (2023).

¹¹ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), **Previous Congresses: 8th Congress 1990, Cuba** [Online], Available URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/crimecongress/previous/index.html>, 2025 (September, 02).

อาชญากรรม (Comprehensive Study on Cybercrime)¹² ซึ่งทำให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์อาชญากรรมทางเทคโนโลยีทั่วโลก และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาความสามารถของประเทศสมาชิกด้านการสืบสวน และการดำเนินคดี รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

4.2 ความหมายของมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

การระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สิน ถือว่าเป็นเครื่องมือสำหรับการต่อสู้กับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี การสร้างกลไกที่รวดเร็วและเป็นระบบเพื่อตัดเส้นทางทางการเงินของอาชญากรทางเทคโนโลยี ควบคู่ไปกับการรักษาทรัพย์สินไว้เพื่อการเยียวยาให้กับผู้เสียหายในอนาคต และสกัดกั้นเส้นทางทางการเงินและคืนความยุติธรรมให้แก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และยังทำให้การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นระบบสอดคล้องกัน โดยตั้งอยู่บนหลักนิติธรรม แต่การระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สิน ก็มีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป คือ การระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน (Suspension/Postponement) เป็นมาตรการฉุกเฉิน เพื่อหยุดธุรกรรมที่น่าสงสัยที่กำลังจะเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นไปแล้วใหม่ ๆ มีลักษณะเป็นการดำเนินการของฝ่ายบริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รวดเร็วเพื่อถ่วงเวลาให้เจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบก่อนที่เงินจะถูกโอนย้ายถ่ายเทไปก่อนที่จะทำการตรวจสอบสำเร็จ¹³ และการอายัดทรัพย์สิน (Freezing/Seizure) เป็นมาตรการทางกฎหมายที่เป็นทางการ เพื่อลิดอบัญชีหรือทรัพย์สินทั้งหมด ไม่ให้สามารถเคลื่อนย้ายหรือจำหน่ายจ่ายโอนได้ มีเป้าหมายเพื่อรักษาทรัพย์สินไว้ตลอดกระบวนการสืบสวนสอบสวนจนถึงการดำเนินคดี¹⁴ และกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี คือ การทำงานแบบบูรณาการที่ครอบคลุมทุกมิติด้านกฎหมาย นโยบาย สถาบันการเงิน และความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อใช้ในการป้องกัน ตรวจสอบปราบปราม และลดผลกระทบจากอาชญากรรมที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ หรือตกเป็นเป้าหมายอันเป็นแนวทางที่นานาประเทศและองค์กรระหว่างประเทศยึดถือร่วมกัน ซึ่งหัวใจสำคัญของการกำกับดูแลไม่ใช่แค่การมีกฎหมาย แต่ทุกภาคส่วนต้องทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน ไปจนถึงประชาชนทั่วไป¹⁵

¹² United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), “Comprehensive Study on Cybercrime: Draft - February 2013,” 21 February 2013, p. 1.

¹³ The World Bank, “Suspending Suspicious Transactions: A Pocket Guide for FIUs,” (Washington, DC: The World Bank Group, 2017), p. 1–2.

¹⁴ Financial Action Task Force, Recommendation 4.

¹⁵ United Nations Office on Drugs and Crime, **Comprehensive Study on Cybercrime**, (February 2013), p. 239–242.

4.3 หลักการเกี่ยวกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

4.3.1 หลักนิติธรรมในการกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

หลักนิติธรรมในการกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ไม่ได้เป็นเพียงหลักการทางทฤษฎี แต่เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและชอบธรรม เพราะอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อน รวดเร็ว ไร้พรมแดน และกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ได้อย่างรุนแรง การกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่ปราศจากหลักนิติธรรมจะนำไปสู่การใช้อำนาจตามอำเภอใจ การละเมิดสิทธิ และขาดความยุติธรรมและความสำคัญของหลักนิติธรรมในการกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี คือ หลักนิติธรรมกำหนดว่าทุกคนและทุกองค์กร รวมถึงรัฐ ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่ชัดเจนและยุติธรรม¹⁶ และเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อให้ผู้กระทำผิดรับโทษตามกฎหมายและประชาชนทราบถึงหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ถือปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ และกระบวนการยุติธรรมจะต้องเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมืองหรือผลประโยชน์¹⁷ อีกทั้งการปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้น ต้องสมดุลระหว่างการป้องกันภัยคุกคามและการเคารพสิทธิส่วนบุคคล¹⁸ ตลอดจนการเข้าถึงความยุติธรรม ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายในคดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี¹⁹ สุดท้ายการถ่วงดุลอำนาจ การกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีต้องมีกลไกตรวจสอบ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิด²⁰

¹⁶ United Nations, **What is the Rule of Law**, United Nations and the Rule of Law, (2016) [Online], Available URL: <https://www.un.org/ruleoflaw/what-is-the-rule-of-law/>, 2025 (September, 8).

¹⁷ United Nations, Universal Declaration of Human Rights, G.A. Res. 217 A (III), (10 December 1948), Articles 7 and 10.

¹⁸ United Nations General Assembly, **The right to privacy in the digital age**, A/RES/68/167, (18 December 2013) [Online], Available URL: <https://undocs.org/A/RES/68/167>, 2025 (September, 8).

¹⁹ United Nations General Assembly, **Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development**, A/RES/70/1, **Goal 16.3**, (25 September 2015) [Online], Available URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal16>, 2025 (September, 8).

²⁰ World Justice Project, **Factor 1: Constraints on Government Powers**, Rule of Law Index, (2024) [Online], Available URL: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/factors/constraints-government-powers>, 2025 (September, 8).

4.3.2 หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์กับการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ได้บัญญัติไว้เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในกฎหมายระหว่างประเทศ ปรากฏอย่างชัดเจนในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights - UDHR) ข้อ 11 (1)²¹ และ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ข้อ 14 (2)²² ได้วางหลักการไว้ในทิศทางเดียวกันว่า “บุคคลทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ตามกฎหมายในศาลที่เปิดเผยซึ่งเขาได้รับหลักประกันทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Rights Committee) แม้จะไม่ใช่นักวิชาการแต่เป็นองค์กรผู้เชี่ยวชาญที่มีอำนาจในการตีความ ICCPR อย่างเป็นทางการการวิเคราะห์ของคณะกรรมการฯ ใน “General Comment No. 32” ถือเป็นเอกสารอ้างอิงที่สำคัญที่สุด คณะกรรมการฯ ได้อธิบายรายละเอียดของข้อ 14(2) ไว้อย่างชัดเจนว่าภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับอัยการและผู้ถูกกล่าวหาต้องได้รับประโยชน์จากข้อสงสัยที่ปวง (Benefit of the doubt) การสันนิษฐานความผิดใด ๆ ถือเป็นภาระละเมิดข้อบทนี้²³ หลักการนี้หมายความว่า รัฐมีภาระในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา และต้องปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้บริสุทธิ์ตลอดกระบวนการพิจารณาคดี การดำเนินการใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการลงโทษก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดจึงเป็นสิ่งที่กระทำมิได้ ดังนั้นหลักการสันนิษฐานความบริสุทธิ์ไม่ได้ห้ามการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและอายัดทรัพย์สินโดยสิ้นเชิง แต่กำหนดให้มาตรการต้องเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน (Proportionality) และมีกลไกตรวจสอบเพื่อปกป้องสิทธิผู้ถูกกล่าวหา²⁴

4.3.3 หลักการเกี่ยวกับสิทธิในการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินกับการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิในการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินกับการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ถือเป็นประเด็นที่ซับซ้อนในทางกฎหมายสิทธิมนุษยชน ตามหลักการไม่ได้ห้ามระงับและการอายัดทรัพย์สินโดยสิ้นเชิง แต่ได้วางกรอบการ

²¹ United Nations, Universal Declaration of Human Rights, G.A. Res. 217 A (III), (10 December 1948), Article 11(1).

²² United Nations General Assembly, International Covenant on Civil and Political Rights, G.A. Res. 2200A, (16 December 1966), Article 14(2).

²³ UN Human Rights Committee (HRC), General Comment No. 32, Article 14: Right to Equality Before Courts and Tribunals and to a Fair Trial, CCPR/C/GC/32, (23 August 2007), Paragraph 6.

²⁴ Daley J. Birkett, “Asset Freezing at the European and Inter-American Courts of Human Rights,” **Human Rights Law Review**, 20, 3 (September 2020), p. 502.

วิเคราะห์ที่เข้มงวดเพื่อเป็นหลักประกันว่าการใช้อำนาจของรัฐจะไม่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิของประชาชนตามอำเภอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลนั้นยังคงได้รับความคุ้มครองภายใต้ หลักการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ดังนั้นสิทธิในทรัพย์สินเป็นสิทธิพื้นฐานที่มีใช้สิทธิเด็ดขาด ซึ่งมีการรับรองในกฎหมายสิทธิในทรัพย์สินอย่างชัดเจนในตราสารสิทธิมนุษยชนสองฉบับ คือ

1) สิทธิในการเป็นเจ้าของตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights – UDHR) ข้อ 17 กำหนดสิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินและหลักการห้ามริบทรัพย์สินโดยพลการ²⁵

2) สิทธิในทรัพย์สินตามอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (European Convention on Human Rights - ECHR) ภาคผนวก 1 มาตรา 1 เป็นบทบัญญัติที่ทรงอิทธิพลที่สุดในเรื่องนี้ โดยกำหนดว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินของตนอย่างสันติ” (Peaceful Enjoyment of Possessions)²⁶

4.3.4 หลักความได้สัดส่วนของการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินคืออาชญากรรมทางเทคโนโลยี

หลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) คือหัวใจสำคัญและเป็นกลไกคุ้มครองสิทธิที่สำคัญที่สุดในการพิจารณาอนุญาตให้ระงับการทำธุรกรรมทางการเงินหรืออายัดทรัพย์สินในคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเมื่อมาตรการดังกล่าวถูกนำมาใช้กับบุคคลที่ยังอยู่ภายใต้การคุ้มครองของหลักสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์หลักการนี้เรียกร้องให้มีการสร้าง “ดุลยภาพที่เป็นธรรม”²⁷ ระหว่างความจำเป็นของรัฐในการป้องกันอาชญากรรมและรักษาผลประโยชน์สาธารณะกับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินและสิทธิในการดำรงชีพของผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้แน่ใจว่ามาตรการที่รัฐใช้จะไม่รุนแรงหรือสร้างภาระเกินกว่าความจำเป็น

การพิจารณาความได้สัดส่วน ตามหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะแนวคำวินิจฉัยของศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป การพิจารณาว่ามาตรการอายัดทรัพย์สินได้สัดส่วนหรือไม่ จะต้องผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบ²⁸ ก็ต้องมีวัตถุประสงค์อันชอบธรรม ซึ่งรัฐต้องสามารถชี้แจงได้ว่าการอายัดทรัพย์สินนั้นทำไปเพื่อวัตถุประสงค์อะไรที่ชอบด้วยกฎหมาย และมาตรการต้องมีความเหมาะสมกับ

²⁵ United Nations, Universal Declaration of Human Rights, G.A. Res. 217A (III), (1948), Article 17.

(1) Everyone has the right to own property alone as well as in association with others,

(2) No one shall be arbitrarily deprived of his property.

²⁶ Council of Europe, Protocol to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, ETS No. 009, (20 March 1952), Article 1, p. 9.

²⁷ European Court of Human Rights, “Guide on Article 1 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights: Protection of Property,” (2022), p. 8.

²⁸ European Court of Human Rights, p. 20–22.

มาตรการที่เลือกใช้ (การอายัด) จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าวอ้างได้จริง อีกทั้งมาตรการต้องมีความจำเป็น คือขั้นตอนที่สำคัญต้องพิจารณาว่ามีมาตรการอื่นที่แทรกแซงสิทธินี้ต่ำกว่าแต่ยังคงบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกันได้หรือไม่ รัฐต้องแสดงให้เห็นถึงข้อดีมากกว่ามาตรการอื่น และขั้นตอนสุดท้าย คือการชั่งน้ำหนักโดยตรงระหว่างประโยชน์ที่สังคมจะได้รับกับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดกับสิทธิของปัจเจกบุคคล ซึ่งศาลหรือองค์กรที่มีอำนาจต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้²⁹

5. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของต่างประเทศ และกฎหมายของประเทศไทย

5.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของต่างประเทศ

5.1.1 กฎหมายเกี่ยวกับการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกในการกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของสหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักร (United Kingdom : UK) ถือเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำที่มีกลไกทางกฎหมายที่เข้มแข็งและได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการกำกับดูแลอาชญากรรมทางการเงินที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยี ผ่านการระงับธุรกรรมทางการเงิน และการอายัดทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ สหราชอาณาจักร ได้พัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพภายใต้กฎหมายหลักอย่างเช่น พระราชบัญญัติรายได้จากอาชญากรรม (Proceeds of Crime Act 2002)³⁰ และพระราชบัญญัติการเงินอาชญากรรม (Criminal Finances Act 2017)³¹ ซึ่งให้อำนาจแก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เช่น สำนักงานปราบปรามอาชญากรรมแห่งชาติ (National Crime Agency - NCA) ในการใช้เครื่องมือที่สำคัญอย่าง “คำสั่งระงับธุรกรรม” และ “คำสั่งอายัดบัญชี” เพื่อสกัดกั้นเส้นทางการเงินของอาชญากรได้อย่างรวดเร็ว³²

นอกจากนี้ ระบบการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (Suspicious Activity Reports - SARs) ยังเป็นหัวใจสำคัญที่เชื่อมโยงภาคการเงินเข้ากับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างเป็นระบบ

²⁹ Aharon Barak, **Proportionality: Constitutional Rights and Their Limitations** (Cambridge: Cambridge University Press, 2012), p. 340.

³⁰ Proceeds of Crime Act 2002, Chapter 29.

³¹ Criminal Finances Act 2017, Chapter 22.

³² Criminal Finances Act 2017, Chapter 22, part 1, chapter 3B.

³³ ด้วยประวัติศาสตร์การพัฒนากฎหมายทางเทคโนโลยีที่ยาวนานนับตั้งแต่ Computer Misuse Act 1990³⁴ กฎหมายของสหราชอาณาจักรครอบคลุมตั้งแต่การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไปจนถึงการกำกับดูแลเนื้อหาออนไลน์ และยังสะท้อนถึงการสร้างสมดุลระหว่างความจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของชาติกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

5.1.2 กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ เป็นหนึ่งในประเทศศูนย์กลางทางการเงินและเทคโนโลยีที่สำคัญที่สุดของโลก จำเป็นจะต้องพัฒนากลไกทางกฎหมายให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงเพื่อรับมือกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศสิงคโปร์ มีกลไกการกำกับดูแลทางกฎหมายที่แข็งแกร่ง โดยการมอบอำนาจแก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อสกัดกั้นเส้นทางการเงินของอาชญากรได้อย่างรวดเร็วและเด็ดขาด เช่น กองกำลังตำรวจสิงคโปร์ (Singapore Police Force - SPF) เป็นหน่วยงานหลักในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีหน่วยงานเฉพาะทางคือ “Anti-Scam Command (ASCom)” ก่อตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมผู้เชี่ยวชาญและทรัพยากรในการต่อต้านการหลอกลวงโดยเฉพาะ จุดเด่นของ (ASCom) คือการทำงานร่วมกับธนาคารพาณิชย์อย่างใกล้ชิด มีเจ้าหน้าที่ธนาคารมาประจำการร่วมกับตำรวจทำให้กระบวนการอายัดบัญชีที่ต้องสงสัยสามารถทำได้ภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง³⁵ และหน่วยงานกำกับดูแลภาคการเงิน (Monetary Authority of Singapore - MAS) ทำหน้าที่เป็นธนาคารกลางและผู้กำกับดูแลสถาบันการเงินทั้งหมดในสิงคโปร์ (MAS) มีบทบาทสำคัญในการออกมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย กำหนดให้สถาบันการเงินต้องมีระบบตรวจสอบลูกค้าและรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย³⁶

กฎหมายสำคัญในการกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศสิงคโปร์ ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Criminal Procedure Code 2010) ให้อำนาจตำรวจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดระหว่างการสืบสวน ตำรวจสามารถออกคำสั่ง

³³ National Crime Agency, **Suspicious Activity Reports**, National Crime Agency [Online], Available URL: <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/money-laundering-and-terrorist-financing/suspicious-activity-reports>, 2025 (September, 16).

³⁴ Computer Misuse Act 1990, Chapter 18.

³⁵ Singapore Police Force, **Anti-Scam Command** [Online], Available URL: <https://www.police.gov.sg/>, 2025 (September, 16).

³⁶ Monetary Authority of Singapore (MAS), **Anti-Money Laundering** [Online], Available URL: <https://www.mas.gov.sg/regulation/anti-money-laundering>, 2025 (September, 16).

ไปยังสถาบันการเงินเพื่อระงับการทำธุรกรรมในบัญชีที่ต้องสงสัยได้ทันที³⁷ พระราชบัญญัติว่าด้วยการริบทรัพย์สินจากผลประโยชน์ที่ได้จากการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ (Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act – CDSA) เป็นกฎหมายที่ทรงพลังที่สุดฉบับหนึ่ง โดยให้อำนาจศาลในการออกคำสั่งริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดร้ายแรง รวมถึงอาชญากรรมทางเทคโนโลยีอื่น ๆ กฎหมายฉบับนี้ยังครอบคลุมถึงการกระทำผิดฐานฟอกเงินอีกด้วย³⁸ พระราชบัญญัติการก่อการร้าย (การปราบปรามการสนับสนุนทางการเงิน) พ.ศ. 2545 Terrorism (Suppression of Financing) Act – TSOFA เป็นกฎหมายเฉพาะที่มุ่งเป้าไปที่การสกัดกั้นเส้นทางการเงินของกลุ่มก่อการร้ายโดยตรง ซึ่งให้อำนาจในการอายัดทรัพย์สินของบุคคลหรือองค์กรที่ถูกระบุว่าเป็นผู้ก่อการร้าย³⁹ และการออกกฎหมายใหม่เพื่อรับมือกับการหลอกลวงออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน ประเทศสิงคโปร์ จึงได้ออกกฎหมายที่ให้อำนาจตำรวจในการออกคำสั่ง “Restriction Orders” ไปยังธนาคารเพื่อระงับการทำธุรกรรมของบัญชีผู้เสียหายที่เชื่อได้ว่าจะตกเป็นเหยื่อที่กำลังจะโอนเงินให้แก่มิจฉาชีพได้โดยตรง ซึ่งถือเป็นมาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกันความเสียหายก่อนที่จะเกิดขึ้น⁴⁰

5.2 กฎหมายเกี่ยวกับการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยีของประเทศไทย

ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว รัฐจึงได้พัฒนากลไกทางกฎหมายและจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะทางขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายหลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตัดเส้นทางการเงินของมิจฉาชีพ และเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย โดยการตราพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 กำหนดให้ทำการระงับธุรกรรมทางการเงินได้ทันทีโดยมีต้องรอคำพิพากษา และสามารถอายัดต่อเนื่องหากพบว่ามีกระทำความผิด และมีกลไกกำกับดูแลจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความรวดเร็วและการเยียวยาผู้เสียหาย โดยมีได้คำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนจากผู้ถูกกล่าวหา จึงนำไปสู่ประเด็นทางกฎหมายที่จะต้องพิจารณาในประเด็นถัดไป

³⁷ Criminal Procedure Code 2010.

³⁸ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act 1992.

³⁹ Terrorism (Suppression of Financing) Act 2002.

⁴⁰ Goh Yan Han, “Singapore passes law that gives police powers to freeze bank accounts of scam victims,”

6. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สินและกลไกกำกับดูแล อาชญากรรมทางเทคโนโลยี

6.1 ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบผู้ถูกกล่าวหา ก่อนดำเนินการระงับการทำธุรกรรม
ทางการเงินและการระงับบัญชีผู้รับโอนจากผู้ถูกกล่าวหา

เป็นปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาและดุลพินิจของสถาบันทางการเงินหรือผู้ประกอบการ ตาม
พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 แม้จะมีเจตนารมณ์
ที่ดีในการมอบอำนาจให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการ ทำการระงับธุรกรรมที่เข้าข่ายต้องสงสัยได้
อย่างรวดเร็ว (ตามมาตรา 7) เพื่อสกัดกั้นความเสียหายอย่างทันที่ แต่กลับพบปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการ
ใช้ดุลพินิจของผู้ปฏิบัติงาน ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของสถาบันการเงินหรือ
ผู้ประกอบการนั้น มิได้มีสถานะเป็นพนักงานสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ขาดความรู้ ความ
เชี่ยวชาญ และความเข้าใจในกระบวนการสืบสวนสอบสวนทางอาญาอย่างลึกซึ้ง ส่งผลให้การตีความคำว่า
“เข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี” ตามพระราชกำหนดฯ ซึ่งตามแนวทางปฏิบัติของธนาคาร
แห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้ใช้ดุลพินิจว่ามี “เหตุอันควรสงสัย” อีกทั้งตามมาตรา 6 กำหนดกรณีสถาบัน
การเงินหรือผู้ประกอบการตรวจพบเหตุอันควรสงสัยเองว่าธุรกรรมเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทาง
เทคโนโลยี และที่ชัดเจนคือมาตรา 8/5 (1) (แก้ไขเพิ่มเติม พระราชกำหนดฯ พ.ศ. 2568) ที่ให้อำนาจ สปอท.
รับแจ้งเหตุอันควรสงสัยจากผู้เสียหาย ซึ่งเป็นอีกช่องทางในการตรวจสอบอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
เหมือนกับมาตรา 7 ดังนั้นการกำหนดหลักการใช้ดุลพินิจในการระงับธุรกรรมทางการเงินที่แตกต่างไปจาก
แนวทางปฏิบัติหรือมาตรการที่มีผลบังคับใช้ที่มีความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างมาตราของพระราชกำหนดฯ ทำ
ให้พนักงานสถาบันทางการเงินหรือผู้ประกอบการ ที่ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอบสวนคดีอาญา
เกิดความสับสนในการตีความและใช้ดุลพินิจจนนำไปสู่การระงับธุรกรรมทางการเงินที่มิชอบ อันก่อให้เกิด
ความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อผู้ถูกกล่าวหา (ผู้บริสุทธิ์) และตามมาตรา 7 กำหนดให้สถาบันการเงินหรือผู้
ประกอบการ ทำการระงับธุรกรรมทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว มีหน้าที่ต้องแจ้งให้สถาบันการเงิน
หรือผู้ประกอบการของบัญชีผู้รับโอน หรือที่เรียกว่า “บัญชีทอดต่อ ๆ มา” พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ
หรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการ
ผู้รับโอนทุกทอด ทราบ และระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ ทำให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการทอด
ต่อ ๆ มา ระงับการทำธุรกรรมนั้น โดยไม่ได้ทำการตรวจสอบและพิจารณา “เหตุอันควรสงสัย” ถึง

พฤติการณ์ในการระงับธุรกรรมทางการเงิน ก่อนที่จะดำเนินการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินของผู้รับ โอนจากผู้ถูกกล่าวหา ทำให้การระงับธุรกรรมโดยมิได้ทำการตรวจสอบที่มาที่ไปของจำนวนเงินดังกล่าว⁴¹

หลักการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักนิติธรรม⁴² และหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์⁴³ มาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรับมือกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่มีลักษณะ รวดเร็ว ซับซ้อน และไร้พรมแดน มาตรการนี้ ถือเป็นเครื่องมือเชิงป้องกันและฉุกเฉินที่เน้นความรวดเร็วในการหยุดยั้งการโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด แต่การใช้อำนาจนี้ในทางปฏิบัติก่อให้เกิด ปัญหาสำคัญต่อหลักนิติธรรมและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งการระงับธุรกรรมทางการเงินเป็นอำนาจ ของฝ่ายบริหาร ให้อำนาจกับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจสามารถระงับธุรกรรมทางการเงินได้ทันที โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาลที่มีความล่าช้า ทำให้เกิดปัญหาในชั้นตอนนี้ คือการสร้างสมดุลระหว่าง “ความจำเป็นเร่งด่วนในการปราบปรามอาชญากรรม” กับ “การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามหลัก มนุษยชนและหลักนิติธรรม” ตามหลักนิติธรรม รัฐจะต้องมีการบัญญัติกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน และยุติธรรม ระหว่างผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา (สุจริต) ประกอบกับหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้ บริสุทธิ์ ดังนั้นการระงับธุรกรรมและการอายัดทรัพย์สินเป็นมาตรการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งการดำเนินการตามมาตรการนี้ เป็นขั้นตอนที่ผู้ถูกกล่าวหา ยังไม่ถูกพิสูจน์ความผิดบริสุทธิ์ของตนก่อนที่ จะถูกจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของตนเอง จึงก่อให้เกิดความท้าทายอย่างรุนแรงต่อหลักการสันนิษฐานไว้ก่อน ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ตามที่บัญญัติใน (UDHR) ข้อ 11(1) บัญญัติว่า บุคคลใดที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทาง อาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย และจะต้อง พิจารณาอย่างเป็นกลาง ซึ่งจะต้องได้รับหลักประกันทั้งหมดที่จำเป็นในการต่อสู้คดี และตามที่บัญญัติใน (ICCPR) ข้อ 14(2)⁴⁴ บัญญัติว่า บุคคลทุกคนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่า เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายว่ามีความผิด ดังนั้น มาตรการที่รัฐกำหนด “การระงับธุรกรรม ทางการเงิน” ก่อนที่จะมีคำสั่งว่าเป็นผู้กระทำความผิดถือได้ว่าเป็น “การลงโทษล่วงหน้า” ก่อนที่จะมี คำพิพากษาของศาล ทำให้รัฐจะต้องทำการกำหนดมาตรการและกฎหมายที่จะนำมาจำกัดสิทธิดังกล่าว ต้อง

⁴¹ Thairath Online, แม่ค้าสุดซ้าบัญชีถูกอายัดยอดกว่า 1.6 แสนบาท ธนาคารอ้างมีเงินจาก (บัญชีม้า) โอนเข้า, (14 กันยายน 2566). [Online], Available URL: <https://www.thairath.co.th/news/society/2882656>, 2568 (October, 2).

⁴² United Nations, What is the Rule of Law, United Nations and the Rule of Law, (2016) [Online], Available URL: <https://www.un.org/ruleoflaw/what-is-the-rule-of-law/>, 2025 (September, 8).

⁴³ United Nations, Universal Declaration of Human Rights, G.A. Res. 217 A (III), (10 December 1948), Article 11(1).

⁴⁴ United Nations General Assembly, International Covenant on Civil and Political Rights, G.A. Res. 2200A, (16 December 1966), Article 14(2).

มีความชัดเจน และมีความระมัดระวังในการใช้อำนาจในการระงับธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหา ภายใต้หลักการนี้

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหราชอาณาจักร การระงับธุรกรรมทางการเงินมีกระบวนการเริ่มต้นมาจากสถาบันการเงินตรวจพบ หรือรับแจ้งจากผู้เสียหาย ว่ามีการกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นไปยังสถาบันการเงิน หากพบว่ามีความผิดอันควรสงสัย สถาบันการเงินต้องรายงานกิจกรรมที่น่าสงสัย (SAR) ตามพระราชบัญญัติรายได้จากการประกอบอาชญากรรม ค.ศ. 2002 มาตรา 330⁴⁵ คือจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหา รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกรณีนี้ ไปยังหน่วยงานอาชญากรรมแห่งชาติ (NCA)⁴⁶ และสถาบันการเงินจะต้องทำการระงับธุรกรรมทางการเงินไว้ชั่วคราว ในระหว่างที่รอการตอบกลับจาก (NCA) ช่วงระยะเวลาในการระงับธุรกรรมทางการเงินไว้ชั่วคราว จะมีระยะเวลากำหนดไว้ คือ ภายใน 7 วัน ถ้า (NAC) ไม่ตอบกลับมาสถาบันทางการเงินก็สามารถทำธุรกรรมทางการเงินต่อไปได้ แต่ถ้า (NAC) ปฏิเสธสถาบันการเงินจะต้องทำการระงับธุรกรรมทางการเงินต่อไปอีก 31 วัน ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรายได้จากอาชญากรรม ค.ศ. 2002 มาตรา 335⁴⁷ กล่าวคือระยะเวลาในการระงับธุรกรรมทางการเงินจะมีระยะเวลาแจ้งเตือน (Notice Period) หมายถึง ระยะเวลา 7 วันทำการ โดยให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ทำการแรกถัดจากวันที่ธนาคารรายงานความน่าสงสัย (SAR) ต่อ (NAC) ถ้าสถาบันการเงินปฏิเสธ จะเกิดช่วงเวลาระงับการดำเนินการ (Moratorium Period) หมายถึง ระยะเวลา 31 วัน (ตามปฏิทิน) โดยให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ธนาคารได้รับแจ้งปฏิเสธการให้ความยินยอมจาก (NAC) ธนาคารก็จะทำการอายัดชั่วคราวไปอีก 31 วันแล้วก็รอการแจ้งจาก (NAC) ที่จะให้ดำเนินการยังไรต่อไป ซึ่งหลักการระงับธุรกรรมทางการเงินในสหราชอาณาจักร ไม่ได้มาจากการ “อนุญาต” ให้ระงับบัญชี แต่มาจาก “หน้าที่บังคับ” ตามกฎหมายที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องป้องกันตนเองจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในอาชญากรรมฟอกเงินตามมาตรา 328⁴⁸ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรมและมาตรา 330 ความผิดฐานไม่เปิดเผยข้อมูล

ในกรณีการระงับธุรกรรมทางการเงินของผู้รับ โอนจากผู้ถูกกล่าวหา เมื่อสถาบันการเงินรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยไปยัง (NAC) แล้ว จะต้องทำการติดต่อประสานงานไปยังสถาบันการเงินของผู้รับ โอน (ผู้กระทำความผิด) เพื่อแจ้งว่าธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวเป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย และอาจเกี่ยวข้องกับการฉ้อโกง ถือได้ว่าเป็นการแจ้งให้สถาบันการเงินทอต่อ ๆ มาทำการระงับธุรกรรมทางการเงินที่ได้รับโอนมานั้น และเป็นหน้าที่ของสถาบันการเงินถัดมาจากสถาบันการเงินผู้รับแจ้งจากผู้เสียหายที่จะต้องแจ้ง

⁴⁵ Proceeds of Crime Act 2002, Section 330.

⁴⁶ National Crime Agency (NCA), “Suspicious Activity Reports,” [Online], Available URL: <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/money-laundering-and-illicit-finance/suspicious-activity-reports>.

⁴⁷ Proceeds of Crime Act 2002, Section 335.

⁴⁸ Proceeds of Crime Act 2002, Chapter 29, Section 328.

ให้สถาบันการเงินทอคนอื่น ๆ ทราบ ไปเรื่อย ๆ ตลอดเส้นทางการเงินของผู้กระทำความผิด และทุกสถาบันการเงินมีหน้าที่จะต้องรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (SAR) ต่อ (NAC) ทราบทุกครั้ง เพื่อป้องกันไม่ให้ทรัพย์สินที่อาจเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมถูกโยกย้ายเทไปบัญชีอื่น ๆ ได้

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ เมื่อผู้เสียหายแจ้งเหตุการกระทำความผิดต่อสถาบันการเงินของตนเพื่อระงับบัญชีของผู้เสียหายเอง สถาบันการเงินจะพยายามยับยั้งการโอนเงินที่กำลังเกิดขึ้นหรือติดตามเงินที่เพิ่งโอนออกไป ซึ่งเรียกว่า “Kill Switch”⁴⁹ คือการอนุญาตให้ลูกค้าสามารถระงับบัญชีหรือยกเลิกบริการดิจิทัลทั้งหมดได้ด้วยตนเอง และสถาบันการเงินที่ได้รับแจ้งเหตุจะต้องยื่นรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (STR) ไปยังสำนักงานรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (STRO)⁵⁰ โดยทันที ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ (การริบทรัพย์สินที่ได้ประโยชน์) พุทธศักราช 2535 มาตรา 39⁵¹ เมื่อทำการตรวจสอบแล้ว พบว่ามีเหตุอันควรสงสัยก็จะส่งเรื่องต่อไปยัง (CAD) เพื่อเริ่มกระบวนการสืบสวนอย่างเป็นทางการ ถ้าตำรวจทำการสอบสวนแล้วมีเหตุอันควรสงสัย ก็จะออกคำสั่งระงับธุรกรรม ซึ่งการออกคำสั่งระงับธุรกรรมจะออกผ่านหน่วยงานเฉพาะทาง (ASC) มีหน้าที่ในการประเมินสถานการณ์อย่างรวดเร็ว การออกคำสั่งจำกัดจะส่งตรงไปยังธนาคารที่รับเงินโอนเพื่อทำการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินนั้นทันทีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองจากการหลอกลวง พ.ศ. 2025 มาตรา 4⁵² กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการออก “คำสั่งจำกัด” ไปยังธนาคารเพื่อระงับบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวง และธนาคารต้องปฏิบัติตามคำสั่งเมื่อได้รับคำสั่งจำกัดนั้น ซึ่งธนาคารจะได้รับความคุ้มครองหากปฏิบัติด้วยความสุจริตในการออกคำสั่งระงับธุรกรรมทางการเงินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองจากการหลอกลวง พ.ศ. 2025 มาตรา 9⁵³ ในส่วนของระยะเวลาที่ธนาคารจะทำการระงับธุรกรรมทางบัญชีเพื่อรอการตรวจสอบจะต้องให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน หากยังไม่แล้วเสร็จสามารถทำการขยายได้

ในกรณีการระงับธุรกรรมทางการเงินผู้รับโอนเงินจากผู้ถูกกล่าวหา เมื่อผู้เสียหายแจ้งเหตุและสถาบันการเงินรับเรื่องแล้ว กระบวนการจะเปลี่ยนจากการระงับธุรกรรมทางการเงินไปสู่ การแกะรอยและอายัด ซึ่งสถาบันการเงินผู้เสียหาย ที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการระงับธุรกรรมทางการเงินต้องแจ้งไปยังสถาบันการเงินผู้รับโอนแรกโดยเร็วที่สุด เพื่อให้ระงับธุรกรรมที่รับโอนมานั้นทันที และสถาบันการเงิน

⁴⁹ Monetary Authority of Singapore, MAS and ABS Announce Measures to Bolster the Security of Digital Banking, (02 June 2022) [Online], Available URL: <https://www.mas.gov.sg/news/media-releases/2022/mas-and-abs-announce-measures-to-bolster-the-security-of-digital-banking>.

⁵⁰ Singapore Police Force, Suspicious Transaction Reporting Office (STRO) [Online], Available URL: <https://www.police.gov.sg/Advisories/Crime-Prevention-Measures/Suspicious-Transaction-Reporting-Office>.

⁵¹ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act 1992, Section 39.

⁵² Protection from Scams Act 2025 (No.1 of 2025), Section 4.

⁵³ Protection from Scams Act 2025 (No.1 of 2025), Section 9.

ผู้รับโอนต้องแจ้งไปยังตำรวจ (CAD) และรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยไปยังหน่วยงานข่าวกรองการเงิน (STRO) เพื่อทำการตรวจสอบและสั่งการ ในขั้นตอนต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่รับเรื่องจากสถาบันการเงินผู้รับโอนแล้ว ก็จะทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สถาบันทางการเงินที่ประจำอยู่ในศูนย์ (ASC) เพื่อใช้ข้อมูลทางการเงินจากรายงาน (STR) และข้อมูลของตำรวจทำการแกะรอยเส้นทางการโอนเงินไปยังบัญชีในลำดับถัด ๆ ไป เพื่อทำการตรวจสอบระบุบัญชีผู้รับโอนเงินทุกทอดที่เกี่ยวข้องกับการ โอนเงินอย่างรวดเร็ว เมื่อบัญชีผู้รับโอนในทอดต่อ ๆ มาถูกระบุตัวได้แล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ (CAD) จะใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อสั่งให้สถาบันการเงินเจ้าของบัญชีนั้นระงับธุรกรรมทางการเงินทันที เพื่อป้องกันไม่ให้เงินถูกถอนออกไป

6.2 ปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการระงับทำการธุรกรรมทางการเงินและการอายัดบัญชีจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ตามมาตรา 7 ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว และเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมทางการเงินทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว ดังนั้น ความเหมาะสมของกระบวนการระงับธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยี คือความได้สัดส่วน และระยะเวลาในการระงับธุรกรรมทางการเงินและอายัดทรัพย์สิน ตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 7 กำหนดให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ มีหน้าที่ระงับธุรกรรมของผู้ถูกกล่าวหาเมื่อเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี แต่ไม่ได้กำหนดสัดส่วนของธุรกรรมที่ระงับให้สอดคล้องกับระดับความเสียหายที่แท้จริงของผู้เสียหายที่ถูกฉ้อโกง หรือหลอกลวงไป ทำให้ต้องระงับธุรกรรมและอายัดทรัพย์สินทั้งบัญชี แต่ในทางปฏิบัติกลับพบปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความชอบธรรมของกระบวนการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน โดยมิได้พิจารณาถึง “ความได้สัดส่วน” ของความเสียหายที่แท้จริงของผู้เสียหาย เห็นว่าการระงับธุรกรรมทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนทั้งบัญชีโดยไม่คำนึงถึงเหมาะสม สมเหตุสมผล และความรุนแรงเกินกว่าความจำเป็นกลับการเสียหายจากผู้เสียหายจากความเสียหายขัดกับหลักความได้สัดส่วน

อีกทั้ง ความเหมาะสมของกระบวนการอายัดทรัพย์สินในอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ได้ ทำการศึกษาถึง “ความได้สัดส่วน” และ “ระยะเวลาในการอายัดทรัพย์สิน” ตามพระราชกำหนดว่าด้วย มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 7 ให้สถาบันการเงินหรือผู้ ประกอบธุรกิจ เมื่อเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี มีหน้าที่ระงับธุรกรรมของผู้ถูกกล่าวหา ชั่วคราว คือสามารถทำการระงับได้ทั้งบัญชี และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงิน ฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งให้ ระงับการทำธุรกรรมต่อไปภายในเวลาดังกล่าว ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการระงับการ ทำธุรกรรมนั้น แต่ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยพนักงานสอบสวนสามารถทำการอายัดทรัพย์สินที่สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการทำการระงับธุรกรรมไว้ ต่อเนื่องไป ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนจากผู้ถูกกล่าวหาถูก อายัดทรัพย์สินทั้งบัญชีเงินกว่าพนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนเสร็จสิ้น

หลักการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความได้สัดส่วนตามหลักสิทธิมนุษยชน รัฐต้องชี้แจงได้ว่าการอายัด ทรัพย์สินนั้นทำไปเพื่อวัตถุประสงค์อันชอบด้วยกฎหมาย เช่น เพื่อตัดเส้นทางทางการเงินและหยุดยั้งปฏิบัติการ ของอาชญากร โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และมาตรการต้องนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าวอ้างได้ จริง อีกทั้งความจำเป็นในการระงับและอายัดมีมาตรการอื่นที่ดีกว่า และมีผลกระทบต่อบุคคลน้อยที่สุดก่อน เสมอ ซึ่งตามแนวปฏิบัติของ FATF⁵⁴ มิได้กำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบเป็นจำนวนเงินไว้ตายตัว แต่จะวาง กรอบแนวทางความเสี่ยง (RBA) ไว้เพื่อประกอบการพิจารณาถึงสัดส่วนที่จะทำการระงับธุรกรรมนั้น เช่น ความเสี่ยงสูง สามารถระงับได้ทั้งบัญชี ถ้าความเสี่ยงต่ำ ควรใช้มาตรการที่ผ่อนปรนมากกว่าเพื่อให้เกิด ผลกระทบต่อผู้บริโภคเกินความจำเป็น และการจำกัดสัดส่วนควรอยู่เฉพาะธุรกรรมหรือบัญชีที่เชื่อมโยง กับข้อกล่าวหา อีกทั้งตามหลักสิทธิมนุษยชน (UDHR) การระงับธุรกรรมทางการเงิน ถือว่าเป็นการจำกัด สิทธิในทรัพย์สินของประชาชน ตามข้อ 17 บัญญัติว่า ทุกคนมีสิทธิในทรัพย์สิน และไม่มีผู้ใดจะถูกลิดรอน ทรัพย์สินโดยพลการได้⁵⁵ ดังนั้น การจำกัดสิทธิจะต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน และจะต้องมีความจำเป็นและได้สัดส่วนเพื่อสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรม ทางเทคโนโลยีและการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของประชาชน

ระยะเวลาในการระงับธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สิน ตามแนวปฏิบัติของ (FATF) กล่าวคือ จะต้องเป็นมาตรการที่ออกโดยฝ่ายบริหาร จำเป็นจะต้องคำนึงถึงเหมาะสม และในสถานการณ์ที่ ถูกเงินและแนวทางเชิงป้องกัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการซื้อเวลาให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายมี

⁵⁴ Financial Action Task Force, Who We Are, FATF [Online], Available URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>.

⁵⁵ United Nations General Assembly, Universal Declaration of Human Rights, G.A. Res. 217 A (III), (10 December 1948), Article 17.

โอกาสในการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม ดังนั้น การระงับธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินจะต้องกระทำด้วยความจำเป็น เหมาะสม และกำหนดระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน เช่น 24, 48, หรือ 72 ชั่วโมง⁵⁶

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหราชอาณาจักร กำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการระงับธุรกรรม ตามที่กล่าวไว้ในปัญหาประเด็นที่หนึ่ง และยังมีการกำหนดข้อยกเว้นไว้ ตามพระราชบัญญัติรายได้จากอาชญากรรม พ.ศ. 2545 มาตรา 399A (2)⁵⁷ กำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำไว้ 3,000 ปอนด์ หากมูลค่าของทรัพย์สินที่ต้องสงสัยนั้น ไม่เกินกว่าจำนวนที่กำหนด สถาบันการเงินสามารถดำเนินธุรกรรมต่อไปได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากหน่วยงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมแห่งชาติ (NCA) ก่อน ซึ่งกระบวนการขออนุญาตนี้เรียกว่า “ข้อต่อสู้เพื่อยกเว้นความผิดฐานฟอกเงิน” (DAML) กล่าวคือ มาตรา 339A (2) เปรียบเสมือน “ช่องทางพิเศษ” ที่อนุญาตให้ธนาคารสามารถทำธุรกรรมที่ต้องสงสัยว่าอาจเป็นเงินที่มาจากอาชญากรรมได้ หากจำนวนเงินที่ทำธุรกรรมนั้นไม่สูงเกินกว่า 3,000 ปอนด์ โดยที่ธนาคารจะไม่ถูกดำเนินคดีในข้อหาฟอกเงิน ทั้งนี้ เพื่อให้การบริการลูกค้าเป็นไปอย่างราบรื่น และเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถไปจัดการกับคดีใหญ่ ๆ ที่สำคัญกว่าได้ เพื่อให้สามารถอนุมัติธุรกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่น่าสงสัยได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางกฎหมายที่ซับซ้อนทุกครั้ง

ระยะเวลาสำหรับการอายัดทรัพย์สิน เป็นมาตรการทางกฎหมายที่เป็นทางการกว่าการระงับธุรกรรมทางการเงิน และมีเป้าหมายเพื่อรักษาทรัพย์สินไว้ตลอดกระบวนการสืบสวนสอบสวนจนถึงการดำเนินคดีทางศาล ดังนั้น การออกคำสั่งอายัดต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจขององค์กรตุลาการหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมาย เพื่อเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนและหลักนิติธรรม การจำกัดสิทธิที่ยาวนานจะต้องมีการทบทวนมาตรการอย่างสม่ำเสมอ และให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสเข้าถึงกระบวนการทางศาลเพื่อตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการอายัดทรัพย์สินหากการสืบสวนสิ้นสุด และไม่พบว่าทรัพย์สินเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด จะต้องมีการเพิกถอนคำสั่งอายัดทันที และเกิดขึ้นหลังจากการระงับธุรกรรมทางการเงิน และพบว่ามีความเชื่ออันควรเชื่อว่าการกระทำมีความผิดจริง เจ้าหน้าที่จะยื่นเรื่องต่อศาลเพื่อขอคำสั่งอายัดทรัพย์สินจะเป็นกระบวนการสอบสวนและสืบสวนและในชั้นศาลที่ใช้เวลานาน อีกทั้งยังไม่มีกำหนดเวลาสิ้นสุด จึงจะต้องทำการขออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ เพื่อรักษาสถานะของทรัพย์สินไม่ให้ทำการย้ายถ่ายเทไปในระหว่างการสอบสวนหรือชั้นศาล เมื่อศาลมีคำสั่งแล้วถือเป็นที่สุด การอายัดทรัพย์สินกระทำโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย (ผ่านคำสั่งศาล) ผู้มีอำนาจในกรณีนี้ไม่ใช่ผู้ระงับธุรกรรมโดยตรง แต่เป็นผู้มีอำนาจในการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้มีคำสั่งอายัดบัญชี (AFO) ซึ่งเมื่อศาลอนุมัติแล้ว สถาบันการเงินจะดำเนินการระงับบัญชีตามคำสั่ง ซึ่งหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่มีอำนาจยื่นคำร้อง กำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติรายได้จากการประกอบ

⁵⁶ World Bank, Suspending Suspicious Transactions, Chapter 2-3.

⁵⁷ Proceeds of Crime Act 2002, Section 339A(2).

อาชญากรรม ค.ศ. 2002 มาตรา 303Z1(6)⁵⁸ การอายัดทรัพย์สิน เป็นกระบวนการระหว่างการสอบสวนของเจ้าหน้าที่หรือในชั้นศาลก่อนที่จะมีคำสั่งถึงที่สุด ทำให้สามารถทำการอายัดได้ทั้งบัญชี แต่จะต้องเป็นไปโดยคำสั่งของศาลในการอายัดทรัพย์สินนั้น และภายใต้เงื่อนไขถ้าเงินในบัญชีน้อยกว่า 1,000 ปอนด์ จะไม่สามารถทำการอายัดได้ ตามพระราชบัญญัติรายได้จากการประกอบอาชญากรรม ค.ศ. 2002 มาตรา 303Z8⁵⁹ และมีข้อยกเว้นให้ผู้ถูกกล่าวหา สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อที่จะให้ศาลสั่งให้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับ “ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามสมควร” ตามพระราชบัญญัติรายได้จากการประกอบอาชญากรรม ค.ศ. 2002 มาตรา 303Z5⁶⁰

ระยะเวลาในการอายัดทรัพย์สิน เริ่มจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายมีหลักฐานเพียงพอ จะเข้าสู่กระบวนการทางศาลอย่างเป็นทางการ ซึ่งหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจะทำการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอคำสั่งอายัดบัญชี (AFO) ศาลจะระบุระยะเวลาการอายัดทรัพย์สินไว้ในคำสั่ง แต่จะต้องไม่เกิน 2 ปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำการสืบสวนสอบสวนอย่างเต็มรูปแบบเพื่อพิสูจน์ที่มาของเงินในบัญชี แต่ถ้าเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาลจะต้องอายัดจนกว่าคดีถึงที่สุด ตามพระราชบัญญัติรายได้จากการประกอบอาชญากรรม ค.ศ. 2002 มาตรา 303Z3(4)⁶¹

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศสิงคโปร์ การอายัดทรัพย์สิน จะเริ่มจากการมีข้อมูลที่นำสงสัย คือกรณีการแจ้งเหตุโดยผู้เสียหาย แจ้งไปยังตำรวจสิงคโปร์ ผ่านช่องทางออนไลน์ หรือสายด่วน เมื่อรับเรื่องมาแล้ว จะถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานเฉพาะทางคือ กองบัญชาการต่อต้านการฉ้อโกง ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อรับมือกับคดีหลอกลวงโดยเฉพาะ และสามารถประสานงานกับธนาคารได้ทันที และกรณีการรายงานโดยสถาบันการเงินสำหรับคดีที่ซับซ้อนกว่า เช่น การฟอกเงิน สถาบันการเงินจะต้องดำเนินการตรวจสอบ และการยื่นรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยไปยังตำรวจ เมื่อตำรวจ เริ่มการสืบสวนมีอำนาจตามกฎหมายในการขอข้อมูลจากสถาบันการเงินหากพบเหตุอันควรสงสัยตำรวจสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อห้ามจำหน่าย หรือโอนทรัพย์สินนั้นได้ทันที เพื่อป้องกันการรั่วไหลของทรัพย์สิน ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2551 มาตรา 35 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอายัดหรือออกคำสั่งห้ามการดำเนินการใด ๆ กับทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าได้มา ถูกใช้ หรือเป็นหลักฐานในการกระทำความผิด และคำสั่งอายัดจะมีผลจนกว่าการสืบสวนจะเสร็จสิ้นหรือมีคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่น⁶² อีกทั้งยังมีข้อยกเว้น ซึ่งช่องทางให้ปล่อยทรัพย์สินของบุคคลที่บัญชีธนาคารถูกอายัดเนื่องจากเป็นผู้รับผลประโยชน์จากคดีอาญาที่ต้องสงสัย สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอถอนเงินเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต

⁵⁸ Proceeds of Crime Act 2002, Section 303Z1(6).

⁵⁹ Proceeds of Crime Act 2002, Section 303Z8.

⁶⁰ Proceeds of Crime Act 2002, Section 303Z5.

⁶¹ Proceeds of Crime Act 2002, Section 303Z3(4).

⁶² Criminal Procedure Code 2010 (CPC), Section 35.

หรือค่าใช้จ่ายที่ชอบธรรมได้ เช่นค่าอาหาร ค่าเช่าบ้าน ค่าผ่อนชำระจำนอง ค่ายา ค่ารักษาพยาบาล ค่าภาษี ค่าเบี้ยประกันภัย และค่าสาธารณูปโภคได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2551 มาตรา 35(8)⁶³

6.3 ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานในการกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

คือการให้อำนาจกับพนักงานของสถาบันทางการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ ทำการตรวจสอบและพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อความรวดเร็วในการสกัดกั้นความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และผู้เสียหายสามารถได้รับการเยียวยาหรือได้เงินกลับคืนอย่างทันท่วงที แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ของสถาบันทางการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจ ไม่ใช่พนักงานสอบสวน จึงทำให้ที่ขาดความรู้ ความสามารถในการพิจารณาถึงเหตุอันควรสงสัยก่อนการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคและผู้รับโอนจากผู้ถูกกล่าวหา และไม่มีข้อกำหนดให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการ เมื่อรับแจ้งเหตุจากผู้เสียหายและพบว่ามีเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ทำการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยพร้อมข้อมูลตามมาตรา 4 ให้กับพนักงานสอบสวน เพียงแต่กำหนดให้ทำการแจ้งให้ผู้เสียหายไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเท่านั้น ถ้ากำหนดให้ทำการรายงานธุรกรรมน่าสงสัยไปพร้อมกับการแจ้งความร้องทุกข์ ก็จะลดขั้นตอนและระยะเวลาในการตรวจสอบธุรกรรมนั้น ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนจากผู้ถูกกล่าวหา ก็จะได้รับการตรวจสอบภายในระยะเวลาที่เหมาะสม และเมื่อการตรวจสอบอย่างรวดเร็วก็จะทำให้ผู้เสียหายสามารถได้คืนและสกัดกั้นจากความเสียหายนั้นได้ทันอีกด้วย

เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายของสหราชอาณาจักร สถาบันการเงินจะทำการรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย (SAR) ไปยังสำนักงานอาชญากรรมแห่งชาติ (NCA) อันเป็นหน้าที่บังคับให้สถาบันการเงินจะต้องปฏิบัติตาม เมื่อเจ้าหน้าที่ (NCA) ได้รับเรื่องรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยมาแล้ว ก็จะทำการตรวจสอบ หากพบว่ามีเหตุอันควรสงสัยกับธุรกรรมนั้นก็จะมีเรื่องขอต่อศาลเพื่อออกคำสั่งระงับบัญชี (อายัดบัญชี) และของกฎหมายประเทศสิงคโปร์ มีกระบวนการที่สถาบันทางการเงินมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องทำการรายงานความน่าสงสัยของธุรกรรม (STR) ที่ผิดปกติไม่ว่าจะมาจากการตรวจพบเองหรือมีการแจ้งเหตุเข้าไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบสำนักงานรายงานธุรกรรมน่าสงสัย (STRO) เพื่อทำการตรวจสอบ เมื่อทำการตรวจสอบแล้วพบว่ามีความน่าสงสัยก็จะรายงานไปยังตำรวจกรมสอบสวนคดีเศรษฐกิจ (CAD)

อีกทั้งพระราชกำหนดฯ ได้กำหนดให้หน่วยงานมีหน้าที่ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดทางอาชญากรรมทางเทคโนโลยีแล้ว แต่มิได้กำหนดหน้าที่ให้ครอบคลุมในการตรวจสอบและ

⁶³ Criminal Procedure Code 2010 (CPC), Section 35(8).

พิจารณาให้รอบด้านตามวัตถุประสงค์ของพระราชกำหนดฯ โดยสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการ และ สปอท. มีหน้าที่รับแจ้งเหตุจากผู้เสียหาย กรณีสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการ พบว่าเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับ อาชญากรรมทางเทคโนโลยี ในส่วน สปอท. จะต้องมีความกังวลสงสัย ก็จะทำการระงับธุรกรรมทางการเงิน และแจ้งให้ผู้เสียหายทำการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน จึงเป็นมาตรการที่เพิ่มช่องทางในการ รับเรื่องจากผู้เสียหาย มิได้จัดตั้งมาเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระบบและบูรณาการอย่างแท้จริง ทำให้เป็น สร้างกระบวนการที่ซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ และไม่ตอบวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สปอท. ที่เป็นหน่วยงานที่มาจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากกระทรวง ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และแยกมาจากสำนักงานแห่งชาติ โดยมีตำรวจไซเบอร์เป็นกำลังสำคัญ จึงทำ ให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี และการสอบสวนเป็นอย่างดี มาทำหน้าที่รับรายงาน ธุรกรรมที่น่าสงสัยจากสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการ พร้อมกับรับแจ้งเหตุเอง และทำการสอบสวน แทนพนักงานสอบสวนตามมาตรา 7 เพื่อลดปริมาณงานและผลสำคัญในการออกคำสั่งระงับธุรกรรม ทางการเงินหรืออายัดทรัพย์สินจากความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอบสวน

เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายของสหราชอาณาจักร และกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ จะมีการ แบ่งส่วนงานอย่างบูรณาการ คือสถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยจากการตรวจพบหรือรับ แจ้งเหตุจากผู้เสียหาย ไปยังหน่วยงานตำรวจเพื่อทำการตรวจสอบถึงธุรกรรมที่น่าสงสัยนั้นจนนำไปสู่เหตุ อันควรสงสัย จึงทำการอายัดบัญชีนั้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่องมาตรการระงับการทำธุรกรรมทางการเงิน การอายัดทรัพย์สิน และ กลไกกำกับดูแลอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ภายใต้พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มาตรา 7 พบว่า อาชญากรรมทางเทคโนโลยี มีความซับซ้อน รวดเร็ว และติดตามเส้นทางการเงินได้ยาก จึงมีเจตนาธรรมณ์ในการสกัดกั้นความเสียหายอย่างรวดเร็ว โดยให้ สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินต้องสงสัยได้ทันที โดยไม่ต้องสอบสวน และรอคำสั่งศาล และกำหนดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน แต่ในทางปฏิบัติมาตรการดังกล่าว ยังพบ ปัญหาสำคัญ ได้แก่ (1) กระบวนการตรวจสอบก่อนระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและผู้รับ โอนจากผู้ถูก กล่าวหา ที่ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญและในการใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบ ส่งผลให้เกิดการระงับการทำ ธุรกรรมทางการเงินเป็นไปโดยมิชอบ (2) ความเหมาะสมของสัดส่วนและระยะเวลาในการระงับการทำ ธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินไม่สอดคล้องกับความเสียหายที่แท้จริงและกรอบระยะเวลาที่ ชัดเจน (3) กลไกกำกับดูแลของหน่วยงานตามพระราชกำหนดฯ มีความซ้ำซ้อน ไม่สอดคล้องและบูรณาการ

อย่างเป็นระบบ ซึ่งประเด็นปัญหาที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้รองรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และที่จะเกิดในอนาคต ถึงแม้ว่าจะมีการตราพระราชกำหนดฯ เพื่อเป็นแนวทางป้องกันปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมปัญหาที่เกิดขึ้น

ด้วยเหตุที่กล่าวมาแล้วนั้น จากข้อเท็จจริงและปัญหาดังกล่าว ทำให้จะต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ พร้อมกับการสร้างสมดุลระหว่างผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหา เพื่อที่จะลดผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนจากการจำกัดสิทธิดังกล่าว จนนำไปสู่ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

7.2 ข้อเสนอแนะ

7.2.1. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบผู้ถูกกล่าวหาก่อนดำเนินการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการระงับบัญชีผู้รับโอนจากผู้ถูกกล่าวหา ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะให้แก้ไข ดังนี้

เดิมบัญญัติว่า มาตรา 7 ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและ“เข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี” ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 “เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวไว้ทันที” และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขและเพิ่มเติมข้อความใน มาตรา 7 ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว “เหตุอันควรสงสัย” ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 “เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและตรวจสอบความน่าสงสัยดังกล่าวก่อนระงับธุรกรรมทางการเงินดังกล่าว” และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว

และเพิ่มเติมข้อความวรรคท้าย มาตรา 7 กรณีผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดซ้ำ หรือถูกร้องในเรื่องเดียวกันนั้นอีก สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ ทำการระงับธุรกรรมไว้ชั่วคราว มิต้องพิจารณาความน่าสงสัย พร้อมรายงานเหตุส่งให้ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีตรวจสอบ”

7.2.2. ปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินและการอายัดบัญชีจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงความได้สัดส่วนและระยะเวลาในการระงับธุรกรรมทางการเงิน มีประเด็นที่ผู้วิจัยเสนอแนะการแก้ไขปัญหายุ่ง 2 กรณี คือกระบวนการระงับธุรกรรมทางการเงินและการอายัดบัญชี

1) ปัญหาการให้อำนาจสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ มีอำนาจระงับธุรกรรมทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งตามมาตรา 7 มิได้กำหนดสัดส่วนของธุรกรรมที่ระงับให้สอดคล้องกับความเสียหายที่แท้จริงของผู้เสียหายที่ถูกฉ้อโกง ดังนั้นควรที่จะกำหนดสัดส่วนการระงับธุรกรรมทางการเงินผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนจากผู้ถูกกล่าวหา ตามหลักความได้สัดส่วน ที่จะต้องเหมาะสม สมเหตุสมผล และไม่รุนแรงเกินกว่าความจำเป็นกลับการเยียวยาผู้เสียหายจากความเสียหายตามความผิดและความเสียหายที่แท้จริงของผู้เสียหาย และกำหนดขั้นต่ำเงินในบัญชีของธุรกรรมที่น่าสงสัยไว้ เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจ พิจารณาถึงความเหมาะสมในการระงับธุรกรรมนั้น

เพิ่มวรรคสอง สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ สามารถจะไม่รายงานความน่าสงสัยหากธุรกรรมที่ได้กระทำผิดนั้นวงเงินไม่เกินครั้งละ 1,000 บาท ถ้าหรือหากเงินในบัญชีของผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้รับโอนทอด ๆ ต่อมาไม่เกิน 10,000 บาท กรณีการระงับธุรกรรมทางการเงินและการอายัดทรัพย์สินคืออาชญากรรมทางเทคโนโลยี”

2) ปัญหาระยะเวลาในการระงับธุรกรรมไว้ชั่วคราวตาม มาตรา 7 ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจสามารถระงับธุรกรรมทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอนเงินจากบัญชีผู้ถูกกล่าวหาได้เจ็ดสิบสองชั่วโมง และยังสามารถระงับธุรกรรมทางการเงินได้อีกเจ็ดวันนับแต่พนักงานสอบสวนได้รับแจ้งความร้องทุกข์จากผู้เสียหายแล้ว ตามหลักความได้สัดส่วนและการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ระยะเวลาในการระงับธุรกรรมจะต้องมีการกรอบเวลาที่ชัดเจนและสั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น และเกิดผลกระทบต่อผู้บริสุทธิ์ให้น้อยที่สุด ดังนั้นควรที่จะกำหนดระยะเวลาในการระงับธุรกรรมทางการเงินไว้ชั่วคราวของสถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจ ให้สั้นลงเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหาและผู้รับโอน

เดิมบัญญัติว่า มาตรา 7 บัญญัติว่า ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ ได้รับแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบ

ธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวไว้ทันที และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน “ภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง” เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาคำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขและเพิ่มเติมข้อความ ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหาย ซึ่งถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมีเหตุอันควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการธุรกิจระงับการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและต้องทำการพิจารณาเหตุอันควรสงสัยก่อนระงับธุรกรรมทุกทอด พร้อมกับรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยไปยังศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี “ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง” และให้ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสอบสวนพิจารณาคำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ที่น่าสงสัยนั้น หากไม่มีคำสั่งให้ระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว ให้สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบการธุรกิจยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น

3) ปัญหาความได้สัดส่วนในการอายัดทรัพย์สิน ตามมาตรา 7 ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ เมื่อเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และต้องทำการระงับธุรกรรมทางการเงินของผู้ถูกล่าหาไว้ชั่วคราว คือสามารถทำการระงับได้ทั้งบัญชี และส่งต่อให้กับพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนรับแจ้งความร้องทุกข์ และทำการตรวจสอบ พบว่ามีเหตุอันควรสงสัยพนักงานสอบสวนสามารถทำการอายัดทรัพย์สินที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจทำการระงับธุรกรรมไว้ต่อเนื่องทั้งบัญชี เห็นควรที่จะต้องกำหนดสัดส่วนการอายัดบัญชีตามความเสียหายที่แท้จริง และกำหนดขั้นต่ำของบัญชีที่จะทำการอายัดไว้ด้วย พร้อมกำหนดเงื่อนไขในการร้องขอคำดำรงชีพ หรือคำสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่าง ๆ

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเพิ่มเติมวรรคสาม เมื่อศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี อายัดบัญชีตามวรรคสองแล้ว ผู้ถูกล่าหาหรือผู้รับโอนจากผู้ถูกล่าหา หากมีเหตุอันสมควรจะร้องขอต่อศาล เพื่อให้มีคำสั่งจัดการทรัพย์สินเพื่อใช้ในการดำรงชีพผู้ประกอบการ หรือคำสาธารณูปโภคอื่น ๆ ที่จำเป็นก็ได้

4) ปัญหาระยะเวลาการอายัดบัญชี ในกระบวนการสอบสวนตาม มาตรา 7 กำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนให้เสร็จภายในเจ็ดวัน ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยก็สามารถทำการอายัดบัญชีอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 85 การอายัดทรัพย์สินจะทำการอายัด

จนกว่าจะทำการสอบสวนเสร็จสิ้น การอาชัฏทรัพย์สินจากอาชฎากรรมทางเทคโนโลยี แตกต่างจากการสอบสวนคดีอาชฎาทั่วไป ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลก่อนที่จะทำการสอบสวนว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้นควรที่จะต้องเพิ่มเติมกำหนดระยะเวลาในการสอบสวนให้รวดเร็ว เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชกำหนดฯ ในการสกัดกั้นและติดตามนำเงินมาคืนให้กับผู้เสียหาย และยังคงคำนึงถึงผู้ถูกกล่าวหาด้วย

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเพิ่มเติมวรรคดี สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชฎากรรมทางเทคโนโลยี เมื่อตรวจพบหรือรับแจ้งเหตุอันควรสงสัยว่ามีกระทำความผิดอาชฎากรรมทางเทคโนโลยีจากผู้เสียหาย ต้องกำหนดสัดส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นและระงับธุรกรรมไว้ชั่วคราว ตลอดถึงการอาชฎาระหว่างการสอบสวน ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชฎากรรมทางเทคโนโลยี ต้องดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับการอาชฎาบัญชีเงินฝากและบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งเหตุ หากไม่แล้วเสร็จทำการขยายระยะเวลาได้ 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 30 วันทำการ ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอขยายระยะเวลานั้น ถ้าพบว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชฎากรรมทางเทคโนโลยี ให้ยื่นคำร้องขออายับัญชีต่อศาล

7.2.3. ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานในการกำกับดูแลอาชฎากรรมทางเทคโนโลยี สถาบันการเงินและผู้ประกอบการมีอำนาจในการตรวจสอบและจำกัดมากกว่าสถานะของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรับฝากเงินและบริหารจัดการเงินแทนผู้ฝากเงินกับสถาบันการเงินนั้น และยังคงกำหนดหน่วยงานที่มารับผิดชอบในการกำกับดูแลไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย คือไม่บูรณาการในการตรวจสอบ สอบสวน และสั่งการ เพื่อให้มีความรวดเร็วในการสกัดกั้นความเสียหายอย่างแท้จริง ดังนี้

1) ปัญหาบูรณาการในการรับเรื่องและจัดส่งข้อมูลผู้เสียหาย สถาบันการเงินและผู้ประกอบการ มีหน้าที่ในการระงับการทำธุรกรรมทางการเงินไว้ชั่วคราว

เดิมบัญญัติว่า มาตรา 7 ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการได้รับแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชฎากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการดังกล่าวมีหน้าที่ระงับธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวไว้ทันที “และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง” เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขและเพิ่มเติมข้อความ มาตรา 7 ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่าได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา 4 เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมทางการเงินดังกล่าวไว้ทันที “แจ้งเหตุไปยังศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และรายงานความน่าสงสัยพร้อมกับข้อมูลความเสียหายของผู้เสียหายยื่นต่อ สปอท.” เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว

2) ปัญหาความซ้ำซ้อนระหว่างองค์กรและความเชี่ยวชาญ ให้ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เรียกโดยย่อว่า “สปอท.”

เดิมบัญญัติว่า 8/5 (8) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเพื่อปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขและเพิ่มเติมข้อความ 8/5 (8) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเพื่อให้เพิ่มเติมข้อความ “ทำการสอบสวนพิจารณาเหตุดังกล่าว หรือจากรายงานเหตุความน่าสงสัยตามมาตรา 7 และทำการสอบสวนโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 8 วรรคสอง และปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้” แทนการแจ้งพนักงานสอบสวน ซึ่งมีปริมาณภารกิจและหน้าที่ในการสอบสวนอยู่แล้ว และยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องในกรณีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ส่วนถ้อยคำอื่น ๆ ให้คงไว้ดังเดิม

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ. “ประกาศคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ เรื่อง นโยบายและแผนปฏิบัติการว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัย (พ.ศ. 2565 - 2570),” (09 ธันวาคม 2565).

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2565). รายงานสถิติอาชญากรรมออนไลน์, ปีงบประมาณ พ.ศ.2565-2566, (กรกฎาคม, 29).

Thai PBS. ธปท. นัดถก 14 ก.ย. ปรับแนวทางอายัดบัญชีบรรเทาผลกระทบประชาชน [Online], Available URL: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/356499>, 2568 (กันยายน, 13).

Thairath Online. แม่ค้าสุดซ่าบัญชีถูกอายัดยอดกว่า 1.6 แสนบาท ธนาคารอ้างมีเงินจาก (บัญชีม้า) โอนเข้า, (14 กันยายน 2566). [Online], Available URL: <https://www.thairath.co.th/news/society/2882656>, 2568 (October, 2).

พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566.

Barak, Aharon. Proportionality: Constitutional Rights and Their Limitations (Cambridge: Cambridge University Press, 2012).

Birkett, Daley J. “Asset Freezing at the European and Inter-American Courts of Human Rights,” Human Rights Law Review, 20, 3 (September 2020).

Council of Europe. Protocol to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, ETS No. 009, (20 March 1952), Article 1.

The Council of Europe. อนุสัญญาบูดาเปสต์ (Budapest Convention) [Online], Available URL: <https://www.coe.int>, 2001 (November, 23).

European Court of Human Rights. “Guide on Article 1 of Protocol No. 1 to the European Convention on

Human Rights: Protection of Property,” (2022).

Financial Action Task Force. Who We Are, FATF [Online], Available URL: <https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>.

Goh Yan Han. “Singapore passes law that gives police powers to freeze bank accounts of scam victims,” Channel News Asia, 12 August 2024 [Online], Available URL: <https://www.channelnewsasia.com/singapore/scam-prevention-law-restriction-order-bank-account-frozen-4842396>, 2025 (September, 16).

Monetary Authority of Singapore (MAS). Anti-Money Laundering [Online], Available URL: <https://www.mas.gov.sg/regulation/anti-money-laundering>, 2025 (September, 16).

Monetary Authority of Singapore. MAS and ABS Announce Measures to Bolster the Security of Digital Banking, (02 June 2022) [Online], Available URL: <https://www.mas.gov.sg/news/media-releases/2022/mas-and-abs-announce-measures-to-bolster-the-security-of-digital-banking>.

Morgan, Steve. The History of Cybercrime and Cybersecurity, 1940-2020, Cybersecurity Ventures [Online], Available URL: <https://cybersecurityventures.com/the-history-of-cybercrime-and-cybersecurity-1940-2020/>, 2024 (November, 17).

National Crime Agency. Suspicious Activity Reports, National Crime Agency [Online], Available URL: <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/money-laundering-and-terrorist-financing/suspicious-activity-reports>, 2025 (September, 16).

Singapore Police Force. Anti-Scam Command [Online], Available URL: <https://www.police.gov.sg/>, 2025 (September, 16).

Singapore Police Force. Suspicious Transaction Reporting Office (STRO) [Online], Available URL: <https://www.police.gov.sg/Advisories/Crime-Prevention-Measures/Suspicious-Transaction-Reporting-Office>.

UN Human Rights Committee (HRC). General Comment No. 32, Article 14: Right to Equality Before Courts and Tribunals and to a Fair Trial, CCPR/C/GC/32, (23 August 2007).

United Nations. Universal Declaration of Human Rights, G.A. Res. 217 A (III), (10 December 1948), Articles 7, 10, 11(1), and 17.

United Nations General Assembly. International Covenant on Civil and Political Rights, G.A. Res. 2200A, (16 December 1966), Article 14(2).

United Nations General Assembly. The right to privacy in the digital age, A/RES/68/167 [Online], Available URL: <https://undocs.org/A/RES/68/167>, 2025 (September, 8).

United Nations General Assembly. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1, Goal 16.3 [Online], Available URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal16>, 2025 (September, 8).

United Nations Office on Drugs and Crime. Comprehensive Study on Cybercrime, (February 2013).

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Previous Congresses: 8th Congress 1990, Cuba [Online], Available URL: <https://www.unodoc.org/unodoc/en/crimecongress/previous/index.html>, 2025 (September, 02).

United Nations. What is the Rule of Law, United Nations and the Rule of Law, (2016) [Online], Available URL: <https://www.un.org/ruleoflaw/what-is-the-rule-of-law/>, 2025 (September, 8).

United States Congress. “Fraud and Related Activity in Connection with Computers,” Title 18, United States Code, Section 1030, (2023).

World Bank. Information and Communication Technologies (ICT) [Online], Available URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/digital/overview>, 2025 (April, 21).

The World Bank. “Suspending Suspicious Transactions: A Pocket Guide for FIUs,” (Washington, DC: The World Bank Group, 2017).

World Justice Project. Factor 1: Constraints on Government Powers, Rule of Law Index, (2024) [Online], Available URL: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/factors/constraints-government-powers>, 2025 (September, 8).

กฎหมายสหราชอาณาจักร (United Kingdom)

Computer Misuse Act 1990.

Criminal Finances Act 2017.

Proceeds of Crime Act 2002.

กฎหมายสิงคโปร์ (Singapore)

Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act 1992.

Criminal Procedure Code 2010.

Protection from Scams Act 2025 (No.1 of 2025).

Terrorism (Suppression of Financing) Act 2002.